

Lekcja 45

Temat: Świat po I wojnie światowej.

1. Paryska konferencja pokojowa odbyła się

18.01.1919 – styczeń 1920 r.

Udział wzięło 27 państw zwycięskich. Największe znaczenie miało 5 mocarstw: USA (prezydent Woodrow Wilson), Francja (premier Georges Clemenceau), Wielka Brytania (Premier Dawid Lloyd George), Włochy (premier Vittorio Orlando), Japonia (premier Saionji Kimmochi). □

1. Europa w 1918 r.

- a. Walczyło 65 mln żołnierzy (60% poległo/10 mln/ lub zostało rannych);
- b. Zniszczenia gospodarcze;
- c. Ingerencja państwa w gospodarkę;
- d. Zadłużenie Europy w USA;
- e. Kryzys gospodarczy – brak pracy dla weteranów;
- f. Emancypacja kobiet;
- g. Upadek Hohenzollernów, Habsburgów i Romanowów;
- h. Powstanie nowych państw.

Państwo, z którym podpisano traktat	Data podpisania	Postanowienia traktatu
Niemcy	28.06.1919r. Wersal	1. Niemcy utraciły: Pomorze Gdańskie, Wielkopolskę na rzecz Polski; Eupen, Malmedy, Moresnet na rzecz Belgii; wszystkie kolonie, 2. Wolnymi miastami stały się Gdańsk i Kłajpeda pod zarządem Ligi Narodów; 3. Na terenach zamieszkałych przez ludność o różnych narodowościach zarządzono plebiscyty – Warmia i Mazury, Górny Śląsk, Szlezwik, Zagłębie Saary. 4. Na Niemcy nałożono reparacje wojenne. 5. Liczba żołnierzy została ograniczona do 100 tys. Zakazano posiadania łodzi podwodnych, czołgów i samolotów, zmniejszono marynarkę wojenną. Rozwiązano sztab generalny. 6. Teren Nadrenii plus pas 50 km na prawym brzegu Renu znalazł się pod okupacją.
Austro - Węgry	10.09.1919r. Saint Germain	1. To państwo utraciło ziemie czeskie, Morawy, Śląsk Opawski i Cieszyński (utworzono Czechosłowację); Galicję Wschodnią i część Śląska Cieszyńskiego (włączono do Polski); Bukowinę (otrzymała Rumunia); Tyrol, Triest i Istrię (Włochy), Słowenię, Bośnię i Hercegowinę (utworzono Królestwo SHS). 2. Ograniczono armię do 30 tys., nałożono reparacje wojenne.
Bułgaria	27.11. 1919r. Neuilly-sur Seine	1. To państwo utraciło na rzecz Grecji część Tracji, natomiast Dobrudżę musiało przekazać Rumunii. Część Macedonii dostało Królestwo SHS. 2. Ograniczono liczbę żołnierzy do 20 tys. i nałożono reparacje wojenne.
Węgry	4.06.1920r Trianon	1. Straty terytorialne Węgier to: Siedmiogród na rzecz Rumunii, Wojwodina na rzecz Królestwa SHS, Słowacja i Ruś Zakarpacka (Czechosłowacja), Burgenland (Austria), Spisz, Orawa 2. Armię ograniczono do 35 tys. bez lotnictwa i ciężkiej broni i nałożono reparacje wojenne.

Turcja	10.08.1920r. Sevres	1. To państwo utraciło: wschodnią Trację i cz. Azji Mniejszej (Grecja), pd. Anatolię (Włochy); Cylicja, Syria, Liban, Irak, Palestyna, Transjordanian (tereny mandatowe), Anatolia została podzielona między Armenię i Kurdystan. 2. Musiała zredukować siły zbrojne do 50 tys.
między Niemcami, Wielką Brytanią, Francją, Belgią i Włochami	16.10.1925r. Locarno	W wyniku ustaleń na konferencji i rozmów między politykami doszło do ostatecznego i oficjalnego uznania przez Niemcy nowych granic na zachodzie. Niemcy zgodziły się podpisać układ, który gwarantował ich nienaruszalność. Uznano to we Francji i Wielkiej Brytanii za wielki sukces propagandowy i polityczny. Nie wspomniano natomiast o żadnych gwarancjach nienaruszalności wschodnich granic Niemiec, co stworzyło na przyszłość możliwość wystąpienia o ich rewizję.

2. Mały traktat wersalski – 28.06.1919 r.

Traktat narzucał nowym państwom, łącznie z traktatem wersalskim. Dotyczył ochrony mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych na ich terenach. Jego respektowanie miało podlegać kontroli organów Ligi Narodów. Podpisano go z Polską, Czechosłowacją, Rumunią Grecją i Królestwem SHS.

- **Niemcy** – utraciły kolonie i część ziem w Europie, przestały być cesarstwem. Nowa nazwa – Republika Weimarska.
- **Austro-Węgry** – nastąpił rozpad Austro-Węgier, które utraciły znaczną część ziem; powstała Republika Austrii i Republika Węgier. Austria miała zakaz tworzenia unii z Niemcami.
- **Rosja** – po rewolucji październikowej powstała Rosja Radziecka i republiki rad, zamienione później w ZSRR. Na gruzach carskiej Rosji powstały Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia i Polska.
- **Imperium Osmańskie** – na gruzach Imperium powstała Republika Turecka (1923), która obejmowała tylko część dawnych ziem (ok. 5%).

PAŃSTWA, KTÓRE ZYSKAŁY SUWERENNOŚĆ PO I WOJNIE ŚWIATOWEJ

– Finlandia, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Czechosłowacja, Królestwo Serbów Chorwatów i Słoweńców (SHS, od 1929 – Jugosławia), Irlandia.

3. W 1920 roku na mocy traktatu wersalskiego powstała Liga Narodów – międzynarodowa organizacja, której celem było zapobieganie wybuchowi kolejnych wojen.

Liga Narodów powstała na mocy traktatu wersalskiego. Rozpoczęła działalność w 1920 r., a jej siedzibą była Genewa.

- Cele Ligi Narodów: ograniczenie do minimum zbrojeń, zagwarantowanie członkom Ligi suwerenności terytorialnej, zabezpieczenie pokoju między narodami, rozstrzyganie konfliktów między członkami Ligi.
- Tylko mocarstwa (W. Brytania, Francja, USA, Włochy, Japonia) miały stałe miejsce w Radzie Ligi Narodów. Pozostałe państwa miały mniejsze znaczenie,
- Do Ligi przystąpiły 32 państwa. W 1938 r. Liga liczyła już 58 członków.
- W chwili powstania Ligi, Rosja Radziecka i Niemcy nie zostały do niej przyjęte (izolacja polityczna). Kongres USA nie ratyfikował traktatu wersalskiego.



4. Światowy kryzys gospodarczy rozpoczął się 24 października 1929 roku, kiedy na nowojorskiej giełdzie Wall Street dramatycznie spadły ceny akcji. Był to tak zwany czarny czwartek.

Źródło: <https://www.google.com/search?q=krach+na+gie%C5%82dzie+nowo+jorskiej+1929+rok&tbm=isch&ved=2ahUKEwjYp7w6Y3oAhVtyqYKHs>

- spadek cen na towary rolne i przemysłowe
- bankructwo fabryk, zakładów przemysłowych i banków
- krach na giełdzie – załamanie kursów papierów wartościowych,
- masowe bezrobocie powodem dalszego zmniejszania popytu
- nożyce cen – ceny na towary rolne spadały szybciej niż na towary przemysłowe
- hiperinflacja
- spadek obrotu handlowego o 1/3

BYŁ TO KRYZYS OGÓLNOŚWIATOWY – OBJAŁ WSZYSTKIE KRAJE, KTÓRYCH GOSPODARKA OPIERAŁA SIĘ NA ZASADACH WOLNEGO RYNKU

był to kryzys nadprodukcji – półki sklepowe uginały się pod ciężarem towarów, których klienci nie mogli kupić gdyż nie mieli pieniędzy; fabryki nie otrzymywały zapłaty za wyprodukowany towar i nie mogły zapłacić należności ani wypłacić pensji.



Zamknięcie Wall Street 24 X 1929

5. Praca w grupach. Kryzys w Europie